

KISIM B.2

ANARŞİSTLER NEDEN DEVLETE KARŞIDIRLAR?

Daha önceki kısımda belirtildiği gibi ([Kısım B.1](#)'e bakınız), anarşistler tüm hiyerarşik otorite [yetke] biçimlerine karşıdırlar. Ancak tarihsel olarak, zaman ve enerjilerinin çoğunu özellikle iki ana biçime karşı çıkmaya harcamışlardır. Birisi kapitalizmdir, diğeri ise devlettir. Bu iki otorite biçimi sembiyotik [*ing. symbiotic*, ortak yaşayan] bir ilişki içindedirler ve kolayca birbirlerinden ayırd edilemezler. Bu kısımda, anarşistlerin devlete neden karşı olduğunu açıklarken, devletle kapitalizm arasındaki ilişkiyi de incelememiz gerekecektir.

Peki devlet nedir? Malatesta'nın ifade ettiği üzere, anarşistler, "*kendi işlerinin idaresinin, kendi kişisel davranışları üstündeki denetimin, kendi kişisel güvenlikleri için sorumluluğun --gasp etme veya delegasyon yolu ile-- halktan alarak, herkes ve herşey için yasalar yapma ve halkı bunlara uymaktan --gerekirse kolektif zor kullanımıyla-- sorumlu tutma gücüne sahip olan diğerlerine devredilmesini sağlayan; politik, hukuki, yargısal, askeri ve finansal kurumların toplamı anlamında ... Devlet kelimesini kullanırlar.*" (**Anarşi**, s. 13)

Şöyle devam eder:

"*Bize göre, hükümetler (veya devletler) ... insanlar arası ilişkileri düzenleyen yasalar yapma, bunların yerine getirildiğini görme gücüne sahip olan, ... (ve) isteklerini yerine getirilmesine herkesin itaat etmesini sağlamak için bütün bir topluluğun fiziki, entelektüel ve ekonomik gücünden meydana gelen toplumsal gücü kullanmak için --az ya da çok-- bir güce sahip olan yöneticiler içindir.*" (**Op. Cit.**, s. 15-16 --keza Kropotkin'in **Devlet: Tarihsel Rolü**, s. 10'e bakınız)

Bu, Randolph Bourne'nin devleti, bir yönetici elitin belirli bir coğrafi bölgede politik-askeri hakimiyet kurması olarak nitelendirmesine, hepsi değilse bile anarşistlerin çoğunun katılacağı anlamına gelmektedir (**Vakitsiz Yazılar** içinde "*Devlet Üstüne Bitirilmemiş Parçalar*"a bakınız). Murray Bookchin bu konuda şunları yazıyor: "*Asgari olarak, Devlet profesyonel bir toplumsal baskı sistemidir. ... Baskı profesyonel, sistematik ve örgütlü bir toplumsal kontrol biçimi olarak kurumsallaştırıldığı --şiddet tekeliyle de desteklendiği-- zaman ancak tam anlamıyla Devlet'ten bahsedebiliriz.*" (**Toplumun Yeniden Şekillendirme**, s. 66)

Bu nedenle, anarşistler açısından devletin üç şeyle belirginleştiğini söyleyebiliriz:

- 1) Belli bir [coğrafi] alan dahilinde "şiddet tekeli";
- 2) Bu şiddetin "profesyonel", kurumsal bir doğaya sahip olması; ve
- 3) Hiyerarşik bir doğa, gücün ve inisiyatifin bir azınlığın elinde merkezileşmesi.

Bu üç yön arasında, sonuncusu (merkezleşmiş, hiyerarşik doğası) en önemli olanıdır, çünkü gücün bir azınlığın elinde yoğunlaşması toplumun hükümet ve yönetilenler olarak bölünmesini sağlar (bu ise bu bölünmeyi zorla dayatacak profesyonel bir organın yaratılmasını gerektirir). Böylesi bir bölünme olmaksızın, şiddet tekeline gereksinimimiz olmayacak; böylece de güç ve hiyerarşi tarafından damgalanmamış bir eşitlerin birliği ortaya çıkacaktır (birçok devletsiz "ilkel" kabilelerde olduğu gibi).

Bazı devlet tipleri (örn. Komünist ve sosyal-demokrat olanlar) doğrudan doğruya yalnızca politik-askeri tahakkümle uğraşmakla kalmaz, aynı zamanda üretim

araçlarının devlet sahipliğinde olması sayesinde ekonomik tahakküm de kurar; liberal demokratik kapitalist ekonomilerde ise, bu gibi mülkiyet [hakları] özel bireylerin ellerindedir. Ancak liberal demokratik devletlerde, politik-askeri tahakküm mekanizması şirket seçkinlerince ve kendileri yararına kontrol edilir, ve bu sebeple büyük şirketler sıklıkla daha geniş bir "devlet-yapısı"na [ing. state-complex] ait olarak nitelendirilirler.

Devlet, gücün bir azınlığın ellerine teslim edilmesi [ing. delegation, gücün temsilcilere devredilmesi] [demek] olduğu için, açıkça hiyerarşiye dayanır. Gücün teslim edilmesi, seçilmiş insanların onları seçen kitlelerden giderek izole olmasına ve onların kontrolü dışına çıkmasına yol açar. Ayrıca, bu seçilenler çeşitli meseleler üstünde güce sahip kılındıkları ve onlara bunlar hakkında karara varmaları söylendiği için, karar almalarına yardımcı olacak bir bürokrasi kısa zaman içinde çevrelerinde gelişir. Ancak, bu bürokrasi, enformasyonu denetlemesi ve devamlılığı yüzünden, bir süre sonra seçilmiş görevlilerden daha fazla bir güce sahip olur. Bu ise, aynen politikacıların onları seçenlerden daha fazla bir güce sahip olması gibi, (sözde) halkın hizmetkarları olanlara hizmet edenlerin hizmet ettiklerinden daha fazla bir güce sahip olması anlamına gelir. Devlet benzeri (yani hiyerarşik) örgütlenmelerin hepsi kaçınılmaz olarak bürokrasi yumurtlar. Bu bürokrasi, resmi kurallar ne olursa olsun, bir süre sonra *de facto* gücün odaklanma noktası haline gelir.

Sıradan halkın bu marjinalleşmesi ve güçsüzleşmesi (ve böylece bürokrasinin güçlenmesi) anarşistlerin devlete karşı çıkmalarındaki anahtar nedendir. Böylesi bir düzenleme, bireyin güçsüzleşmesini, kişiyi --umutları, rüyaları, düşünceleri ve duyygularıyla **biricik** olan bir birey [olarak] **değil**-- bir nesneye veya sayıya indirgeyen bürokratik, otoriter yönetime boyun eğmesini sağlar. Proudhon'un etkili bir şekilde belirttiği gibi:

"YÖNETİLMEK demek, ne hakkı ne irfanı [ing. wisdom] ne de erdemi [ing. virtue] olmayan yaratıklar tarafından tahkik edilmek, casus gibi izlenmek, yönlendirilmek, yasalara bağımlı kılınmak, numaralandırılmak, kütüğe kaydedilmek, fikir aşılınmak [ing. indoctrinated], vaaza çekilmek, denetlenmek, hesaplanmak, değer biçilmek, sansür edilmek, emir altında tutulmak demektir ... YÖNETİLMEK demek, birinin [bir kimsenin] her hareketinin, her işleminin not edilmesi, kayda geçirilmesi, sıraya alınması, vergilendirilmesi, mühürlenmesi, ölçülmesi, numaralandırılması, değerinin biçilmesi, lisans verilmesi, yetki verilmesi, nasihat edilmesi, tembih edilmesi, yasaklanması, reforme edilmesi, düzeltilmesi, cezalandırılması demektir. Kamu yararı gerekçesiyle ve genel fayda adına, yükümlülüğe bağlanmak, eğitilmek, soyulmak, sömürülmek, tekellere bağımlı kalmak, gaspa uğramak, köşeye sıkıştırılmak, gizemlerle büyülenmek, yağmalanmak demektir; en ufak bir direniş belirtisiyle veya yakınma sözcüğü karşısında, baskıya uğramak, ceza görmek, küçümsenmek, taciz edilmek, takibata uğramak, itilip kakılmak, sopayla dövülmek, silahsız bırakılmak, boğazlanmak, hapse atılmak, yargılanmak, mahkum edilmek, kurşuna dizilmek, sürgüne gönderilmek, kurban edilmek, satılmak, ihanete uğramaktır; ve bunların hepsini taçlandırarak şekilde alaya alınmak, gülünç düşürülmek, kötü davranılmak ve onuru kırılmak [demektir]. İşte hükümet; işte onun adaleti ve işte onun ahlakı!" (Genel Devrim Fikri, s. 294)

Anarşistler, engin bir faaliyet alanına ve ölümcül bir kuvvetine denetimine sahip, **bir önceki kısım**'da betimlenen otoriteyle ilgili tüm olumsuz karakteristiklerden muzdarip olan devleti "esas [nihai]" hiyerarşik yapı olarak görürler. Bakunin "*Devlet'e ilişkin her*

mantıksal ve açık teori **otorite** ilkesi üstüne, yani **daima** kendilerini yönetme yetisinden yoksun olan kitlelerin, şu veya bu şekilde tepeden kendilerine dayatılan lütufkar irfan ve adalet boyunduruğuna her zaman itaat etmeleri gerektiği şeklindeki teolojik, metafiziksel ve politik bir düşünce üstüne kurulmuştur." (**Anarşi Üstüne Bakunin**, s. 142) Böylesi bir otorite sistemi, doğası itibariyle, merkezileşmiş, hiyerarşik ve bürokratik olmak zorundadır. Ve merkezileşmiş, hiyerarşik ve bürokratik doğası nedeniyle, devlet, büyüme ve gelişmesini engelleyerek ve halk kontrolünü imkansız kılarak, toplum üstünde büyük bir yük haline gelir. Bakunin'in ifade ettiği üzere:

"Devlet tarafından temsil edildiği söylenen toplumun genel çıkarları, ... (gerçekte) ... bölgelerin, komünlerin ve birliklerin, ve çok sayıdaki bireyin olumlu çıkarlarının devlete tabi kılınarak, genel ve kalıcı olarak olumsuzlanmasıdır. ... [Devlet'e tabi kılınmayla] tüm en iyi arzular, ülkenin bütün canlı kuvvetleri sofuca boğazlanır ve defnedilir." (**Bakunin'in Siyasi Felsefesi**, s. 207)

Bu bölümün geri kalanında, devleti, toplumdaki rolünü, [toplumun] özgürlüğü üstüne etkisini ve varlığından kimlerin faydalandığını tartışacağız. Bu konuda okunması için Kropotkin'in klasik makalesi, **Devlet: Tarihsel Rolü** önerilir.

B.2.1 DEVLETİN ANA İŞLEVİ NEDİR?

Devletin ana işlevi seçkinlerin aşağı toplumsal katmanları sömürmesini (yani onlardan ekonomik artı değerini) sağlamaktır. Devlet temel olarak, Malatesta'nın sözleriyle, "**mülkiyet sahiplerinin jandarmasıdır.**" (**Anarşi**, s. 19) (Amerikan "demokrasisi"nin Kurucu Babaları'nın vecizesiyle karşılaştırınız --"ülkeye sahip olanlar onu yönetmelidir", John Jay). Toplumsal piramidin üst-orta kesiminde yer alanlar da çalışmadan gelir edinmek için --yatırımlardan olduğu gibi-- sık sık devleti kullanırlar; ancak en büyük ekonomik avantajları seçkinler kazanır --ABD'de nüfusun yüzde birlik bir kesiminin toplam refahın yüzde 40'ından fazlasını kontrol etmesinin sebebi budur. Bu nedenle devletin toplumdaki asalakların sömürücü aygıtı olduğunu söylemek hiç de abartı olmayacaktır.

Devlet, [yönetici seçkin sınıfın] üyelerinin refah edindikleri belli bazı ekonomik tekelleri koruyarak yönetici seçkinlerin sömürücü ayrıcalıklarını garanti altına alır (bakınız [Kısım B.3.2](#)). Bu hizmet "özel mülkiyetin korunması" olarak adlandırılır ve bunun devletin iki ana işlevinden birisi olduğu söylenir --diğeri ise bireylerin "kişi olarak güvencede olması"nı [*ing. secure in their persons*] garanti altına almaktır. Ancak, her ne kadar bu ikinci amaç açıklanmış olsa da, gerçekte çoğu devlet yasası ve kurumu özel mülkiyetin korunması ile ilgilidir (anarşistlerin "mülkiyet" tanımı için bakınız [Kısım B.3.1](#)).

Bu gerçek nedeniyle, "kişi olarak güvende olma", "suçun önlenmesi" gibi referansların çoğunlukla devletin varlığının rasyonelleştirilmesi, ve seçkinlerin güç ve ayrıcalıklarının devamlı kılınmasını sağlayan bir sis perdesi olduğunu ifade edebiliriz. Dahası, her ne kadar devletin kişilerin (özellikle de seçkin kişilerin) güvenliğini korumakta ikincil bir çıkarı olsa da, kişilere karşı işlenen suçların büyük bir kısmı, devlet-destekli sömürüden kaynaklanan yoksulluk ve yabancılaşmayla ve keza [toplumun] devletin özel mülkiyeti koruyan kendi şiddetli yöntemlerine duyarsızlaştırılmasıyla güdülenmektedir.

Bu nedenle anarşistler, devlet ve neden olduğu suç-yaratıcı koşullar olmaksızın, merkezlesmiş, gönüllü topluluk birliklerinin hala var olabilecek ıslah edilemez şiddetli insanlarla (cezalandırıcı değil) şefkatli bir şekilde ilgilenebilmesi mümkün olduğunu savunurlar (bakınız **Kısım I.5.8**).

Devlet'in, özel mülkiyetle bağlantılı olan kapitalizm ve otorite ilişkilerinin devamlılığını sağlayan temel baskı mekanizmalarını temsil ettiği açıktır. Mülkiyetin korunması esasen sahip olanların sahip olmayanlar --hem bir bütün olarak toplumda, hem de belli bir işçi grubu üstünde belli patronların ki gibi özel bir durumda-- üstündeki toplumsal tahakkümünü sağlayan bir araçtır. Sınıf tahakkümü mülkiyet sahibinin bu mülkiyeti kullanan [işçiler] üstündeki otoritesidir, ve bu tahakkümü (ve yarattığı toplumsal ilişkileri) desteklemek devletin asli işlevidir. Kropotkin'in sözleriyle, "*zenginler, devlet makinası onları korumayı bırakırsa, emekçi sınıflar üstündeki iktidarlarının anında elden gideceğini iyi bilirler.*" (Evrım ve Çevre, s. 98)

Diğer bir deyişle, mülkiyetin korunması ve sınıf tahakkümünün desteklenmesi aynı şeylerdir. Ancak devletin bu asli işlevi, halkın kendi kendini yönettiği izlenimini yaratan temsili seçim sisteminin "demokratik" maskesiyle gizlenir. Bu nedenle Bakunin, modern devlet, "*kapitalist ekonominin başarısı için gerekli olan iki koşulu kendi içinde birleştirir: Devlet merkezîliği ve ... halkın ... sözde onu temsil eden ancak aslında onu yöneten bir azınlığa fiilen tabi olması*" (Op. Cit., s. 210) [diye] yazar.

Tarihçi Charles Beard benzer bir noktayı belirtir:

"*Mademki devletin asli amacı (fiziksel şiddetin bastırılmasının ötesinde), toplumun üyelerinin mülkiyet ilişkilerini belirleyen kuralları yapmaktır; hakları böylece korunan hakim sınıflar, [kendî] ekonomik süreçlerinin devamlılığı için gerekli olan daha geniş çıkarlarla uyumlu olan bu kuralları mecburen olarak hükümetten edinmelidirler, veya [aksi takdirde] hükümet organlarını kendileri kontrol etmelidirler.*" (Anayasanın Ekonomik Yorumlanması, Howard Zinn'in alıntısı, Op. Cit., s. 89).

Devletin bu rolüne --kapitalizmi ve mülkiyeti, mülkiyet sahiplerinin iktidar ve otoritesini korumak-- Adam Smith de değinmiştir:

"*Kısmetteki eşitsizlik, ... insanlar arasında daha önce muhtemelen var olamayacak derecede bir otoriteyi ve tabi olmayı ortaya çıkarır. Bu, kendi korunması için kaçınılmaz bir şekilde gerekli olan, ... (ve) bu otorite ve tabi olmayı devamlı kılacak ve güvence altına alacak, belli seviyedeki sivil bir hükümeti ortaya çıkarır. Bilhassa zenginler, avantajlarına sahip olmakta onlara yegane güven verebilecek düzeni desteklemekle zorunlu bir şekilde ilgilendirler. Daha düşük zenginlik [sahibi] insanlar [gerektiğinde] kendi zenginliklerinin savunulmasında daha yüksek zenginlik [sahibi] insanlarla birlik oluşturmak amacıyla, daha yüksek [zenginlik] sahipleriyle onların mülkiyetlerinin korunmasında birlik oluştururlar. ... Onların [zenginlerin] daha düşük [seviyedeki] otoritesi [hükümetin] daha büyük otoritesine dayanır; ve [zenginlerin hükümete] tabi olmaları [hükümetin] daha aşağıdakileri kendisine tabi kılma gücüne dayanır. Onlar, [hükümetin] onların mülkiyetini savunabilmesi ve otoritelerini destekleyebilmesi için, kendi küçük egemenlerinin mülkiyetini savunmakta ve otoritesini desteklemekte çıkarları olduğunu hisseden bir tür küçük asiller sınıfı meydana getirirler. Sivil hükümet, mülkiyetin güvenliği için kurulduğu ölçüde, gerçekte zenginin yoksula veya bir miktar mülke sahip olanın hiçbir şeye sahip olmayana karşı savunulması için kurulmuştur.*" (Adam Smith, **Ulusların Zenginliği**, kitap 5)

Kısacası, devlet, yönetici sınıfın yönetiminin bir aracıdır. Bakunin [şöyle söyler]: "*Devlet, mülk sahibi sınıfların kitleler üzerindeki örgütlü otoritesi, tahakkümü ve iktidarı demektir.*" (David DeLeon'un alıntısı, **Anarşi'yi Yeniden Keşfetmek**, s. 71) Ancak, anarşistler devletin toplum içindeki ekonomik olarak hakim sınıfların iktidar ve konumunu koruduğunu kabullenirken, keza devletin hiyerarşik doğası nedeniyle kendi çıkarları olduğunu öne sürerler. Bu nedenle basitçe toplumdaki ekonomik olarak hakim sınıfların bir aracı olarak değerlendirilemez. Devletler, yapıları yüzünden kendi sınıflarını, sınıf çıkarlarını ve ayrıcalıklarını yaratan kendi dinamiklerine sahiptirler (ve bu, onların ekonomik yönetici sınıfın denetiminden kaçmalarına, şu veya bu ölçüde kendi çıkarlarının peşinde koşturmalarına imkan tanır). Malatesta'nın ifade ettiği üzere, "*hükümet, burjuvaziden kaynaklanmış olsa da ve onun hizmetçisi ve koruyucusu olsa da, --her hizmetkar ve koruyucuda olduğu gibi-- kendi kurtuluşunu kazanma ve koruduğu kim olursa olsun ona hakim olma eğilimindedir.*" (**Anarşi**, s. 22)

Bu, --modern biçimi içsel olarak kapitalizmle ilişkiyken-- devlet aygıtının (ve yapısının) çoğunluk tarafından kullanılabilir bir araç olarak görülemeyeceği anlamına gelir. "*Devletin, her Devletin --en liberal ve demokratik biçimde giydirilmiş olsa bile-- esasen tahakküm ve şiddete, yani despotizme -- gizli ancak hiç de daha az tehlikeli olmayan bir despotizme-- dayanması*" nedeniyle böyledir. "Devlet", "kuvvet, otorite, hakimiyeti ifade eder; gerçekte eşitsizliği gerektirir." (**Michael Bakunin'in Siyasi Felsefesi**, s. 211 ve s. 213)

Bu, devlet makinasını kontrol eden bir azınlığı kuvvetlendiren hiyerarşik ve merkezileşmiş doğası nedeniyle böyledir --"(h)er devlet iktidarı, her hükümet, doğası itibarıyla kendisini halkın dışına ve üstüne yerleştirir; ve [halkı] kaçınılmaz bir şekilde, [halka] yabancı olan ve [halkın] gerçek ihtiyaç ve arzularına aykırı olan bir örgüte ve amaçlara tabi kılar." (**Anarşizm Üstüne Bakunin**, s. 328) Eğer "tüm proletarya ... hükümet üyesi olursa, ... ortada hükümet [ve] devlet olmayacaktır; ancak eğer ortada bir devlet varsa, orada yönetilenler ve köleler olacaktır." (**Op. Cit.**, s. 330)

Diğer bir deyişle, devlet bürokrasisinin kendisi doğrudan baskıcıdır ve ekonomik olarak hakim sınıftan bağımsız olarak var olabilir. Bakunin'in kahince sözleriyle:

"*Tarih boyunca ne gördük? Devlet her zaman bir takım ayrıcalıklı sınıfların kalıtı olmuştur: papazlık sınıfı, asiller, burjuvazi --ve nihayetinde, tüm diğer sınıflar kendilerini tükettiklerinde, bürokrasi sınıfı sahneye çıkar ve ardından Devlet bir makina konumuna düşer --isterseniz yükselir [de diyebilirsiniz]*" (**Bakunin'in Siyasi Felsefesi**, s. 208)

Sovyet Rusya deneyimi analizinin geçerliliğine işaret ediyor (işçi sınıfı, ekonomik bir sınıf yerine bürokrasi tarafından sömürülmüş ve tahakküm altına alınmıştı).

Böylece devletin rolü, kapitalist sınıfın ve [devletin] kendi çıkarları doğrultusunda bireyin ve bir bütün olarak işçi sınıfının bastırılmasıdır. Bu demektir ki, "*Devlet örgütü ... azınlıkların kitleler üstünde iktidarlarını kurmak ve örgütlemek için başvurdukları bir kuvvettir.*" Kropotkin ardından, "*Devlet ile birey arasındaki mücadelede, anarşistlerin Devlet karşısında bireyin, [toplumu] ezen otorite karşısında toplumun yanında yer almasına*" şaşmamak gerektiğini belirtir. Devlet "*kapitalizmin çıkarına olan bir üstyapıyken*", "*feodallerin, yargıçların, savaşıncıların ve ruhbanların çıkarlarını sıkıca birbirine kenetlemek amacıyla yaratılan bir iktidar*"dır; ve saf olarak kapitalist/feodal

sınıfın aracı olarak görülemeyeceğini eklemeliyiz. Devlet yapısının ("yargıçlar, savaşılar", vb.'nin) kendi çıkarları vardır. (**Kropotkin'in Devrimci Broşürleri**, s. 170 ve s . 192-3)

B.2.2 DEVLETİN YARDIMCI İŞLEVLERİ VAR MIDIR?

Özel mülkiyeti koruma asli işlevi yanında, devlet başka şekillerde de yönetici sınıfın ekonomik bir aracı olarak faaliyet gösterir.

Birincisi, devlet kapitalist gelişme boyunca ortaya çıkabilecek sorunları çözmek için modern ekonomiye müdahale eder. Bu müdahaleler değişik zamanlarda değişik biçimler almıştır, ve sanayinin devletçe finanse edilmesini (örn. askeri harcamalar); özel sermayenin sağlaması için fazlasıyla pahalı olan toplumsal altyapının oluşturulmasını (demiryolları, otoyolları); (kapitalistlerin tüketicileri soymasına, zenginleşmesine ve yatırım için [mevcut] fonları artmasına imkan veren başarılı bir sanayileşme için anahtar olan) gelişen sanayileri etkin uluslar arası rekabetten korumak için tarifeler konulmasına; pazarlar yaratmak veya ucuz hammadde ve emeğe ulaşmak amacıyla koloniler yaratmak (veya vatandaşlarının yurtdışındaki sermaye yatırımlarını korumak) için [yapılan] emperyalist girişimleri; tüketim eksikliği ve durgunlukla karşılaşıldığında tüketici talebini canlandırmak için hükümet harcamalarını; işçi sınıfını disiplin altına almak için kullanılabilir (ki böylece daha az için daha çok üretmeleri sağlanacaktır) "doğal" bir işsizlik seviyesinin sürdürülmesini; iş çevrimlerinin [*ing. business cycle*] etkilerini azaltmak ve işçi sınıfının sınıf mücadelesindeki kazanımlarının içini boşaltmayı denemek ve gerçekleştirmek için faiz oranlarıyla oynamayı içerir.

İkincisi, refahtan kaynaklanan aşırı politik güç (bakınız [bir sonraki kısım](#)) nedeniyle, kapitalistler doğrudan kendi sınıfsal çıkarları için --[mali] desteklemeler, vergi indirimleri, hükümet ihaleleri, batmasına izin verilemeyecek kadar önemli olduğuna karar verilen şirketlerin kurtarılması vb. gibi-- devleti kullanırlar.

Ve üçüncüsü, devlet, bir bütün olarak sistemi tehdit etmediği takdirde işçi sınıfına imtiyazlar tanımak için kullanılabilir.

Bu nedenle David DeLeon [şöyle diyordu]:

"Herşeyin ötesinde, devlet hakim sosyo-ekonomik ilişkilerin devamlılığı için [var olan] bir kurum --ordu, mahkemeler veya polis gibi birimler sayesinde olsun olmasın-- olarak kalmaya devam eder. ... Günümüz devletleri ... mülkiyet sistemini dayatmak için (ki daima başvurulacak en son, ama sıklıkla da ilk araç olan devlet şiddetine göre) daha az ilkel araçlar edinmiştir. Devletler, anahtar şirketlerin batmasını engelleyerek, faiz oranları sayesinde ekonomiyi manipüle ederek, kiliseler ve okullar için vergi kolaylıkları sağlama suretiyle hiyerarşik ideolojiyi destekleyerek ve diğer taktiklerle, ekonomideki gerilimi düzenleyebilir, ılımlandırabilir ve çözüme kavuşturabilir. Özünde [devlet] nötr [tarafsız] bir kurum değildir; tüm gücüyle statükonun yanındadır. Örneğin kapitalist devlet, gerçekte sistemi dengeleyen, sermayeye odaklanmış bir cirokoptur [gemilerde rotayı izlemeyi sağlayan alet]. Eğer söz gelimi eğer ekonominin bir sektörü sistemin geri kalanına zarar verecek bir kar haddine ulaşıyorsa --örneğin petrol üreticilerinin kamuoyunda kızgınlık yaratan ve

imalat maliyetlerini artıran [yüksek bir kar haddine ulaşması durumunda], devlet vergilendirme veya rekabetçi [rakipleri] cesaretlendirme yoluyla bu karın bir kısmını yeniden dağıtabilir." (Anarşiyi Yeniden Keşfetmek, ss. 71-72)

Devlet yasamasının işgünü uzunluğunu saptaması yukarıda sayılan bir ve üçüncü işlevlerinin bir örneğidir. Kapitalist gelişmenin ilk dönemlerinde, emek gücü açığı [azlığı] devletin işgünü uzunluğunu gözardı etmesine, böylece de kapitalistlerin işçilerden daha fazla artık edinmesine ve bir müdehale olmaksızın kar oranlarını artırmaya yol açmıştı. Ancak sonraları, işçiler örgütlenmeye başladıktan sonra, işgününün uzunluğunu azaltmak devrimci sosyalist gayretin geliştiği ana talep haline geldi. Bu tehditi etkisiz kılmak için (ve sosyalist devrim kapitalistler açısından en kötü senaryoydu), devlet (işçilerin mücadelesi yatıştıktan sonra sevinçle gözardı edilecek ve "ölü bir yasa" haline gelecek) işgününün uzunluğunu azaltacak bir kanunu kabul etti. Başlangıçta, devlet gücünü kapitalist gelişimin (yani kapitalistlerin istedikleri gibi davranmaları için emek hareketini bastırılması) sürecinde ortaya çıkan sorunları çözmekte kullanarak, tamamen kapitalist sınıfın çıkarlarının koruyucusu olarak işlemekteydi. Sonra ise, bir bütün olarak sisteme karşı olan tehditleri ortadan kaldırmak için işçi sınıfına imtiyazlar veriyordu.

Bu üç yardımcı işlevden hiçbirisinin, kapitalizmin parça parça reformlarla esasen işçi sınıfının çıkarlarına hizmet edecek faydalı bir sisteme dönüştürülebileceğini ima etmediğine dikkat çekilmelidir. Aksine, bu işlevler, devletin kapitalist mülkiyet ve bunun yarattığı toplumsal ilişkilerin koruyucusu --yani kapitalistlerin sömürme yetisinin temeli-- [olma] temel görevinden ortaya çıkar ve onu destekler. Bu nedenle reformlar kapitalizmin işleyişini biraz değiştirebilir, ancak asla temellerini tehdit edemez. Malatesta'nın ifade ettiği gibi:

"Devletin temel işlevi, ... daima kitlelerin bastırılması ve sömürülmesi, tahakkümcülerin ve sömürücülerin savunulmasıdır. ... Bu temel işlevlere, ... tarih boyunca başka işlevlerle eklendiği doğrudur; ... toplumsal yaşam için ... faydalı olan diğer faaliyetleriyle, baskıcı ve yağmacı faaliyetlerini biraraya getirmemiş ... bir hükümet asla var olmamıştır. Ancak bu hükümetin doğası itibariyle baskıcı olduğu, köken olarak ve tavırlarıyla hakim sınıfı savunduğu ve kuvvetlendirdiği, aslında bu durumu onayladığı ve ağırlaştırdığı gerçeğinin değerini azaltmaz. ... (B)u, hükümetin ne yaparsa yapsın daima hakim olma arzusuyla harekete geçtiğini, [kendisinin] ve hem temsilcisi hem de savunucusu olduğu sınıfın ayrıcalıklarını savunmak, genişletmek ve kalıcı kılmak için kurgulandığını gösteren pratik kanıtların bulunması için, bu işlevleri neden ve nasıl yürüttüğünü anlamak yeterlidir.

Bir hükümet, genel fayda bahanesi arkasında gerçek doğasını gizlemeksizin kendisini uzun süre devam ettiremez; tüm insan yaşamı için saygı talep ediyor gözükmedikçe, ayrıcalıklı olanların yaşamları için saygı [gösterilmesini] dayatamaz; tüm herkesin haklarının bekçisi gibi davranmadıkça, azınlığın ayrıcalıklarının kabul edilmesini dayatamaz." (Op. Cit., ss. 20-21)

Nihayetinde, (işgününü kısıtlayan yasalarda olduğu gibi) devlet ihsan eylediğini geri alabilir. Böylece --daha fazla devrimci değişimi durdurmak için bahşedilen (**Kısm D.1.3**)-- refah devletinin yükselişi ve düşüşü, ücretli emeğin varlığına köklü bir şekilde meydan okumadı; ve kapitalizmi regüle etmenin bir aracı olarak faydalıydı, ancak varlığı kapitalist ekonominin gereksinimleriyle çeliştiğinde "reform edildi" (yani iyileştirmekten ziyade kötüleştirdi).

Diğer bir deyişle, devlet, sistemi koruyarak **bir bütün olarak** kapitalist sınıfın uzun dönemli çıkarlarını korumak için hareket eder. Bu rol belli bazı kapitalistlerin ve hatta yönetici sınıfın büyük bir kesiminin çıkarlarıyla çatışabilir ve çatışır da (bakınız [bir sonraki kısım](#)). Ancak bu çatışma, devletin mülkiyet sahiplerinin polisliği rolünü değiştirmez. Aslında, devlet üst-sınıfların sistemi neyin devam ettirdiği konusundaki anlaşmazlıklarını (barışçıl ve görünürde bağımsız bir şekilde) halletmenin aracı olarak düşünülebilir.

B.2.3 YÖNETİCİ SINIF DEVLET ÜSTÜNDEKİ DENETİMİNİ NASIL SÜRDÜRÜR?

Basitleştirmek maksadıyla, ana amacı aşağıda betimlenen sömürücü tekelleri korumak olan kapitalist bir devleti düşünün. Ekonomik tekelleri devlet tarafından korunduğu için, bunlardan gelir sağlayan seçkinler --ismen finans kapitalistler, endüstriyel kapitalistler ve toprak sahipleri-- sömürdükleri üstünden büyük bir zenginlik edinebilirler. Bu, en yukarıdaki küçük mülkiyet sahibi seçkinlerle aşağıdaki mülkiyet sahibi olmayan çoğunluk arasındaki büyük zenginlik farkı, toplumu ekonomik sınıflar hiyerarşisine göre tabakalaştırır [*ing. stratify*, katmanlaştırır].

Ardından seçimleri kazanmak, lobicilik yapmak ve meclis üyelerine rüşvet vermek büyük bir zenginlik gerektirdiği için, mülkiyet sahibi seçkinler "cüzdanın gücü" sayesinde politik süreci --ve böylece de devleti-- kontrol edebilirler. Örneğin, ABD Başkanlığı adayı olmanın 20 milyon \$'dan fazla bir maliyeti vardır. Diğer bir deyişle, devasa zenginlik eşitsizlikleri sayesinde politikanın seçkinlerce kontrol edilmesi, bu eşitsizliklerinin devam etmesini ve böylece de seçkinlerin denetiminin devam etmesini güvence altına alır. Bu sayede en yukarıdakilerin [aldıkları] hayati politik kararlar, aşağıdakilerin herhangi önemli bir etkisinden yalıtılmış olur.

Dahası, sermayenin ekonomiyi olumsuz yönde etkileyen negatif yatırım yapma [*ing. disinvest*] (sermaye kaçırma) yetisi, devleti kendi hizmetkârı olarak tutmakta önemli bir silahtır. Noam Chomsky'nin belirttiği gibi:

"Kapitalist bir demokraside, tatmin edilmesi gereken çıkarlar kapitalistlerin çıkarlarıdır; aksi takdirde, genel nüfusun gereksinimlerine --ne kadar marjinal olursa olsun-- ayrılacak ne yatırım, ne üretim, ne iş, ne de kaynak olur." (**Akışı Değiştirmek**, s. 233)

Yani sözde "demokratik" kapitalist devletler bile sonuçta mülk sahiplerinin [*ing. propertaria*] diktatörlüğüdür. Errico Malatesta bunu şöyle ifade ediyor: *"Genel oy kullanma hakkıyla bile --genel oy kullanma hakkıyla daha da fazla bile diyebiliriz--, hükümet burjuvazinin hizmetçisi ve jandarması olarak kalır. Çünkü aksi takdirde, düşmanca bir tavır alabileceğini veya demokrasinin halkı aldatmaktan başka bir şey demek olduğunu ima eden bir hükümetle, çıkarlarının tehdit altında olduğunu hisseden burjuvazi derhal tepki gösterecek, hükümete burjuvazinin jandarması olma konumunu hatırlatmak için elindeki tüm etkiyi ve gücü kullanacaktır."* (**Anarşi**, s. 20) Devletin yönetici sınıfın "polisi" olmasını sağlayan en kilit unsur devlet bürokrasinin varlığıdır, ve ayrıntılı olarak **Kısım J.2.2**'de tartışılacaktır (**Anarşistler bir değişim aracı olarak oy kullanılmasını neden reddederler?**). Ekonomik kuvvetler söz konusu olduğunda, hükümetteki, politikadaki veya yasalardaki bir değişikliğin "piyasalar tarafından iyi karşılandığı" şeklindeki haberlerin onların gücünü ifade ettiğini

düşünüyoruz. 1992'de Amerika'daki hanehalklarının en zengin % 1'i (yaklaşık 2 milyon kişi) bireylerin mülkiyetindeki [borsa] hisselerinin % 35'ine sahipken (en üst % 10, % 81'ine sahipken), piyasaların "görüşü"nü aslında zenginlerin, ülke nüfusunun % 1-5'inin (ve onların finans uzmanlarının) gücü, onların yatırım ve üretim üstündeki denetimlerinden kaynaklanan gücü anlamına geldiğini görebiliyoruz. ABD nüfusunun aşağıdaki % 90'ının tüm yatırılabilir sermaye çeşitleri bağlamında, (% 29'una sahip olan) % 0.5'den daha küçük bir payı veriliyken; hisse senedi sahipliğinin daha da yoğunlaşmış olduğu (en yukarıdaki % 5, tüm hisselerin % 95'ini elinde bulundurmaktadır) biliniyor; (**Wall Street** yazarı) Doug Henwood'un hisse senedi piyasalarının "*bir sınıf olarak çok zengin olanların, ekonominin bütün üretken sermaye stoğunun sahibi olmasının bir yolu*", "*politik iktidar*"ın kaynağı ve hükümet politikasını etkilemenin bir yolu olduğunu neden öne sürdüğü gayet belirgin hale gelir (bakınız Kısım D.2) (**Wall Street: Sınıf Patirtisi**).

Ancak, doğaldır ki bu, devlet ve kapitalist sınıfın her zaman tamamen görüş birliği içinde olduğunu anlamına gelmez. Örneğin en yukarıdaki politikacılar, yönetici seçkinlerin bir parçasıdır, ancak onun diğer kesimleriyle rekabet halindedirler. Ayrıca, kapitalist sınıfın farklı kesimleri kar, politik etkinlik, imtiyazlar, vb. için birbirleriyle rekabet ederler. Malatesta[ya göre], burjuvazinin "*daima kendi içinde savaş halindedir ... ve ... hükümet (burjuvaziden serpilmesine ve onun koruyucusu olmasına rağmen), koruduğu kim olursa olsun ona hükmetme ... eğilimindedir. Bu nedenle zikzak, manevra, feragat etmeler ve geri çekilme oyunlarına, muhafazakarlar karşı halk arasında ve halka karşı muhafazakarlar arasında müttefikler bulma girişimlerine [tanık oluruz]*" (**Op. Cit.**, s. 22). Böylece, aynen [kapitalist] sınıfın [bazı] kesimlerinin kapitalist sistemi (yani **bir sınıf olarak** yönetici sınıfın çıkarlarını) koruma genel çerçevesi dahilinde kendi çıkarlarını öne geçirmek için devleti kullanması gibi, devlet de sıklıkla kapitalist sınıfın çeşitli kesimleriyle çatışma içindedir. Bu gibi çatışmalar zaman zaman devletin "tarafsız" bir organ olduğu izlenimini yaratır, ancak bu aldanmadır --[devlet] sınıf iktidarını ve ayrıcalığını korumak, ve sınıf içindeki anlaşmazlıkları (bizi en az ezecek seçkinlerin temsilcilerini seçme şansına sahip olduğumuz) "demokratik" süreç sayesinde barışçıl bir şekilde çözmek için vardır.

Bununla beraber, başarılı iş aleminde alınacak vergi paraları olmaksızın, devlet zayıftır. Yani devletin rolü **bir bütün olarak** sermaye için en iyi koşulları sağlamaktır, ancak bu gerekli olduğunda [devletin] kapitalist sınıfın belli kesimlerinin çıkarlarının aksine işleyebileceği ve işlediği anlamına gelir. Devlete bağımsız bir görünüm kazandıran ve bir bütün olarak toplumun çıkarlarını temsil ettiği düşüncesiyle halkı uyutan şey işte budur. (Yönetici seçkinler ve onların devletle olan ilişkileri hakkında daha fazlası için, bakınız Wright Mills, **Güç Eliti** (Oxford, 1956); Ralph Miliband, **Kapitalist Toplumda Devlet** (Basic Books, 1969) ve **Bölünmüş Toplumlar** (Oxford, 1989); G. William Domhoff, **Amerika'yı Kim Yönetiyor?** (Prentice Hall, 1967) ve **Amerika'yı Bugün Kim Yönetiyor? 80'lerden Bakış** (Touchstone, 1983); Jonh Stauber ve Sheldon Rampton, **Zehirli Çamur Sizin İçin İyidir! Yalanlar, Kahrolası Yalanlar ve Halkla İlişkiler Endüstrisi** (Common Courage Press, 1995).

B.2.4 DEVLET MERKEZİYETÇİLİĞİ ÖZGÜRLÜĞÜ NASIL ETKİLER?

Oldukça merkezileşmiş ve bürokratikleşmiş bir makinanın kamusal çehresini seçmek için her dört yılda bir oy kullanmanın, devleti sıradan insanların kontrol ettiği anlamına geldiği düşüncesi yanlış bir düşüncedir. Açıktır ki, bu düşüncenin yanlış olduğunu söylemek, liberal bir cumhuriyetle faşist veya monarşist bir diktatörlük arasında fark olmadığı anlamına gelmez. Hiç de öyle değil.

Oy, iktidardakilerden zorla alınan önemli bir zaferdir. Liberter sosyalizm yolunda atılmış küçük bir adımdır. Yine de, en yukarıdaki görevlilerin seçtikleri [de dahil olmak üzere] tüm hiyerarşi biçimleri, otoriterlik ve merkezîyetçilik ile damgalanmıştır. İktidar merkezde (veya "yukarı"da) yoğunlaşmıştır; toplum, "*merkezîyetçi düşünceyle canlanan bir toz kümesi*" haline gelir (P.J. Proudhon, Martin Buber'in alıntısı, **Ütopya'da Yollar**, s. 29). Çünkü bir kez seçtikleri zaman, en yukarıdaki görevliler istediklerini yapabilirler; ve bütün siyasi bürokrasilerde pekçok önemli karar seçilmemiş görevlilerce yapılır.

Merkezleşmenin doğası erki bir azınlığın eline verir. Oy verenlerin kendilerini yönetmek için başkalarını seçtiği temsili demokrasi erkin bu devredilmesine dayanır. Bu özgürlüğün tehlike altında olduğu bir durumdan başka bir şey yaratamaz -- evrensel oy kullanma hakkı "*kendilerini tamamen ulusun kamusal işlerine adayan, bir tür politik aristokrasi veya oligarşiyle sonlanan, hukuken olmasa da gerçekte imtiyazlı olan bir politikacılar güruhunun oluşmasını engellemez.*" (Bakunin, **Bakunin'in Siyasi Felsefesi**, s. 240)

Politik karar alma [gücü] uzak başkentlerdeki profesyonel siyasetçilere terk edildiğinde, merkezîyetçilik demokrasiyi anlamsızlaştırır. Yerel özerklikten yoksun insanlar, önemli gördükleri meseleleri kendi aralarında tartışmak, münazara etmek ve karara bağlamak için biraraya gelebilecekleri politik forumlardan yoksunken, birbirlerinden izole hale geleceklerdir (atomistleşmişlerdir). Seçimler doğal, merkezîleşmiş gruplaşmalara dayanmamaktadır, bu nedenle ilgisiz hale gelmişlerdir. Birey yalnızca kitle içindeki bir "seçmen"dir, bir politik "öge"dir [*ing. constituent*, bir bütünü meydana getiren elemanlardan herhangi birisi] ve bundan fazlası değildir. Modern, devletçi seçimlerin amorf [şekilsiz] temeli, "*şehirlerdeki, komünlerdeki ve birimlerdeki politik yaşamı ortadan kaldırmaktan, ve belediyesel ve bölgesel özerkliğin bu yıkımı sayesinde evrensel oy hakkının gelişimini durdurmadan başka bir amacı yoktur.*" (Proudhon, a.y.) Böylece insanlar, bizzat kendilerini ifade etmelerine imkan verdiği iddia edilen yapılar tarafından zayıflatılmış olurlar. Yine Proudhon'dan alıntılacak olursak, merkezileşmiş bir devlette, "*yurttaş kendisini egemenlikten mahrum bırakır; merkezi otorite tarafından yutulan bunun üstündeki şehir ve Bölüm ve il artık doğrudan bakanlık denetimi altında olan acentalardan başka bir şey değildir.*" Şöyle devam eder:

"*Sonuçlar kısa zamanda kendilerini hissettirir: yurttaş ve şehir tüm itibarını kaybeder, devletin yağmaları katlanır, ve vergi ödeyenlerin yükü aynı şekilde artar. Artık halk için hükümet yoktur; hükümet için halk vardır. Erk herşeyi işgal eder, herşeye hakim olur, herşeyi yutar ...*" (**Federasyon İlkesi**, s. 59)

Amaçlandığı üzere, izole olmuş bireyler iktidara karşı bir tehdit oluşturmazlar. Bu marjinalleşme süreci Amerikan tarihinden görülebilir; örneğin yurttaşlar basit "seçmenler" olarak edilgen, izleyici bir role [indirgenmesiyle], şehir toplantılarının yerini seçilmiş organlar alması (bakınız [Kısım B.5](#), "Kapitalizm kuvvetlendirici midir ve insan eylemine mi dayanır?"). Politikacıların "özgür toplum" ve "Özgür Dünya"nın

faziletleri retoriğine rağmen, atomize olmuş seçmenler pek de "özgürlük"ün ideal nosyonu değildirler --sanki her dört ya da beş yılda oy vermek "hürriyet" ve hatta "demokrasi" olarak sınıflandırılabilirmiş gibi.

Bu yolla, toplumsal ilgi ve erk sıradan yurttaşlardan alınır ve bir azınlığın elinde toplanır. İnsanların marjinalleşmesi devletteki, ve daha genelde otoriter örgütlenmelerdeki kilit denetim mekanizmasıdır. Avrupa Birliğini (AB) ele alırsak örneğin, görürüz ki "*AB devletleri arasındaki karar alma mekanizması, çok sayıdaki çalışma grupları aracılığıyla erki (İçişleri bakanlıkları, polis, göçmenlik, gümrük ve istihbarat birimlerinden alarak) resmi görevlilerin ellerine devreder. Üst kademedeki görevliler ... farklı devlet görevlileri arasındaki anlaşmaların sağlanmasında önemli rol oynarlar. 12 Başbakan'dan oluşan AB Zirve toplantıları, İçişleri ve Adalet Bakanları tarafından varılan sonuçların üstüne mühür vurulmasından başka bir şey değildir. Bu hükümetler arasındaki süreçte, parlamentolar ve halklar ancak bunun ardından bilgilendirilirler (ve o da ancak en yalın ayrıntılarla).*" (Tony Bunyon, **Yeni Avrupanın Devletsel Gözetimi**, s. 39).

Hükümetler, seçkinlerden gelen ekonomik baskıların yanısıra, merkeziyetçilikle ortaya çıkan bürokrasi nedeniyle devletin kendi içinden gelen baskılarla da karşı karşıya kalırlar. Devlet ve hükümet arasında fark vardır. Devlet, erk yapıları ve çıkarları için siper olan kurumların kalıcı bir toplamasıdır. Hükümet ise çeşitli siyasetçilerden meydana gelmiştir. Devlet üstünde gücü olan, gelen ve giden temsilciler değil, kalıcılıkları yüzünden kurumlardır. (Eski bir devlet görevlisi olan) Clive Ponting'in belirttiği gibi, "*herhangi bir ülkedeki siyasal sistemin işlevi, ... var olan ekonomik yapıları ve buna ilişkin güç ilişkilerini düzenlemektir, ama asla radikal bir şekilde değiştirmek değildir. Siyasetçilerin istedikleri değişimleri yapma yetisine sahip oldukları ... siyasetteki büyük bir aldanmadır ...*" (**Alternatives**'den alıntı, no. 5, s. 19).

Bu nedenle, devlet halkı marjinalleştirmesinin yanısıra "bizim" temsilcilerimizi de marjinalleştirir. Erk seçilmiş organlarda değil de bürokraside olduğu için, halkın denetimi giderek anlamsızlaşır. Bakunin'in belirttiği üzere, "*hürriyet ancak ... (devletin) halkın denetiminde olması geçerli olduğunda geçerlidir. Aksine, böylesi bir kontrol hayali olduğunda, halkın bu özgürlüğü de keza hayali hale gelir.*" (**Bakunin'in Siyasi Felsefesi**, s. 212).

Bu ise devlet merkeziliğinin, hürriyete ve onun altındaki insanların çoğunun iyiliğine [*ing. well-being*, refah, mutluluk] karşı ciddi bir tehlike kaynağı olabileceğidir. Ancak, **bazı** insanlar devlet merkeziliğinden faydalanmaktadır --erke sahip olan ve bunu kullanmak üzere "kendi hallerine bırakılma"yı arzulayanlar: yani yönetici seçkinlerin iki kesimi, sermaye ve devletin bürokratları (**[bir sonraki kısım](#)**da ayrıntılarıyla tartışılacağı üzere).

B.2.5 MERKEZİLEŞMEDEN KİMLER FAYDALANIR?

Birisi veyahut bir grup faydalanmadıkça, hiçbir toplumsal sistem var olamaz. İster devlet olsun isterse şirket, merkezileşme için de durum farklı değildir. Merkezileşme her durumda doğrudan en yukarıdakiler için faydalı olur, çünkü aşağıdakilerin kontrol edilmelerine ve daha etkin bir şekilde yönetilmelerine imkan tanıyarak, onları

aşağıdakilerden korur. Bu nedenle merkezîyetçiliği desteklemek, bürokratlar ve siyasetçilerin doğrudan çıkarınadır.

Kapitalizmde, iş aleminin çeşitli kesitleri de devlet merkezçiliğini desteklerler. Bu sermaye ile devlet arasındaki sembiyotik [*ing. symbiotic*, ortak yaşayan canlılar] bir ilişkidir. Daha sonra tartışılacağı üzere (**Kısım F.8**'de), devlet piyasanın "ulusallaştırılması"nda --yani "serbest piyasa"nın topluma dayatılmasında-- önemli bir rol oynamıştır. Erki temsilcilerin elinde merkezileştirerek ve böylece bir devlet bürokrasisi yaratarak, sıradan insanlar zayıflatılmış ve böylece zenginlerin çıkarlarına dokunmaları daha düşük olasılıklı olmuştur. "*Bir cumhuriyette*" yazıyor Bakunin, "*sözde Devlet tarafından temsil edilen insanlar, yasa adamları, ... kendi faydaları için olduğu kadar imtiyaz sahibi mülkiyetli sınıfların daha büyük fayda edinmesi*" için, "*bürokratik dünya*" sayesinde "*gerçek ve yaşayan insanların boğazını sıkacak ve sıkılmaya devam edecektir*" (**Op. Cit.**, s. 211)

Zengin iş aleminin çıkarları tarafından ilerletilen artan siyasal merkezileşmenin örnekleri kapitalizmin tarihi boyunca gözlenebilir. "*Merril Jensen, devrimci Amerika'da 'şehir hükümetinin tabiatının ateşli tartışmalara yol açtığını' belirtiyor. ... Şehir toplantıları ... 'devrimci faaliyetin odak noktası olmuştur'. Amerikan devriminden sonra başlayan anti-demokratik tepki şehir toplantısı hükümetlerinden kurtulma çabasıyla damgalanmıştı. ... Muhafazakar unsurlarca, 'şehirlerin kentsel bölgelerden seçilen belediye başkanları ve konseyler tarafından yönetileceği anonim [*ing. corporate, birleşik*] (belediyesel bir hükümet) biçiminin' oluşturulması için girişimler yapıldı. ... (T)üccarlar, 'şehir toplantılarından kurtulmak için devamlı surette anonimleşmeyi desteklediler' ..."* (Murray Bookchin, **Ekolojik Bir Topluma Doğru**, s. 182)

Burada yerel politika yapımının çoğunluğun elinden alındığını ve (hep zengin olan) bir azınlığın elinde merkezileştirildiğini görüyoruz. Fransa başka bir örnektir:

"*Hükümet ... (tüm hanehalklarından meydana gelen) halk meclislerini [*ing. folkmote*] 'fazlasıyla gürültülü', fazlasıyla itaatsiz buldu; ve 1787'de, yerine zengin köylüler arasından seçilen bir belediye başkanı ve üçle-altı arası vekilden meydana gelen seçilmiş konseyleri geçirdi"* (Peter Kropotkin, **Karşılıklı Yardımlaşma**, s. 185-186).

Bu, karar alma gücünün bir azınlığın elinde merkezileştirilmesiyle işçi sınıfının zayıflatılması genel hareketinin bir parçasıydı (Amerikan devriminde olduğu gibi). Kropotkin işleyen bu sürece işaret ediyor:

"*Anayasal yasaları çıkarmak ve yüksek soyluluğa hakim olmak için halkın desteğini almayı hedefleyen orta sınıflar, --artık halkın kuvvetini görmüş ve hissetmiş olarak-- halka hükmetmek, onları silahsızlandırmak ve onları tekrar boyun eğmeye zorlamak için ellerinden geleni yapıyorlardı.*

(...)

*Mahkemenin elinden kayıp giden politik iktidarın halkın eline geçmemesi için yasal düzenlemeler yapmak amacıyla koşuşturuyorlardı. Böylece ... Fransa'nın, aktif yurttaşların hükümette yer alacağı ve pasif yurttaşlar adı altında halkın büyük kesimini oluşturanların ise politik hakların tamamından yoksun olacağı iki sınıfa bölünmesi (önerildi). ... (Ulusal) Meclis, ... en yoksul kesimleri Hükümet'ten dışlama ilkesini daima koruyacak [şekilde] Fransa'yı bölgelere ayırdı. ... Asli [*ing. primary*] meclislerde yer alamayacak olan ... halk yığınlarını asli meclislerden dışladılar, ve*

[yasaya göre] (Ulusal Meclise temsilciler seçen) seçmenleri, belediyeleri ve herhangi bir yerel otoriteyi aday gösterme hakları olmayacaktı ...

Ve son olarak, seçmen meclislerinin **sürekliliği** yasaklandı. Orta-sınıf yöneticiler bir kere atandıklarında, bu meclisler bir daha toplanmayacaktı artık. Kısa zaman sonra dilekçe verme ve önerge sunma hakları bile alındı --'Oy kullan ve dilini tut!' Köylere gelince, ... komünün işlerinin idaresinden sorumlu olan ... [köy] sakinleri genel meclisi ... yasayla yasaklanıyordu. Bundan böyle yalnızca iyi halli köylüler, [yani] **aktif** yurttaşlar, belediye başkanını ve köyün orta-sınıfına mensup üç veya dört erkekten oluşan belediyeyi atamak üzere **yılda bir kere** toplanma hakkına sahip olacaklardı.

Benzer bir belediyesel örgütlenme şehirler için de yapılmıştı ...

(Böylece) orta-sınıflar, belediyesel erkin topluluğun iyi halli üyelerinin elinde kalması için her türlü önlemlerle kendilerini kuşatmışlardı." (**Büyük Fransız Devrimi**, Cilt 1, ss. 179-186)

Yani merkezileşme erkin halk kitlelerinden alınarak zenginlere verilmesini amaçlıyordu. Halkın gücü (Kropotkin'in sözleriyle, "*anarşizmin ilkelerini*" ve "*Doğrudan Kendinden Yönetimi ... uygulamayı ifade eden*" (**Op. Cit.**, s. 204 ve s. 203))-- --Paris'in "**Kesimleri**" ve "**İlçeleri**" gibi popüler meclislere ve köy meclislerine dayanıyordu. Ancak, Ulusal Meclis "*yalnızca aktif yurttaşların ... seçimsel ve idari meclislerde yer almasına (izin vererek), ... ilçelerin gücünü azaltmak ... (ve) Devrimin yuvalarını bastırmak için her şeyi denedi.*" (**Op. Cit.**, s. 211) Böylece devlet "*herşeyi kendi ellerinde merkezileştirmeye çalışırken, merkezi hükümet durmaksızın bölgeleri otoritesine tabi kılmaya çalışıyordu. ... Halk örgütlenmelerinin ... tüm ... idari işlevlerini elinden alıyor, ... bölgelerin ölümü anlamına gelecek [şekilde] onları polis meselelerinde bürokrasisine tabi kılıyordu.*" (**Op. Cit.**, cilt 2, s. 549 ve s. 552)

Görülebileceği üzere, zenginlerin erki kendi ellerinde merkezileştirmeleriyle Fransız ve Amerikan devrimlerinin her ikisinde de benzeri bir süreç gözlenir. Bu, işçi sınıfından insanların (yani çoğunluğun) karar alma süreçlerinden dışlanmasını ve başkalarının yasa ve erkine tabi kılınmasını sağladı. Bu ise, tabii ki temsilcileri erke sahip olan azınlık sınıfının işine geliyordu. (Murray Bookchin'in **Üçüncü Devrim** eserinin birinci cildi Fransız ve Amerikan devrimlerini ayrıntılarıyla tartışmaktadır).

Devrimin ardından ABD'de eyalet ve devlet seviyesinde erkin merkezileşmesi cesaretlendirildi, çünkü "*Anayasa yapıcıların çoğunun güçlü bir federal hükümet kurulmasından doğrudan çıkarları vardı ... büyük ekonomik çıkarların korunması için güçlü bir merkezi hükümete gereksinim vardı.*" (Howard Zinn, **Birleşik Devletler Halkının Tarihi**, s. 90) Özellikle devlet merkezileşmesi, ABD toplumunun kapitalizmin hakimiyeti altındaki bir kalıba dökülmesi için hayati nitelikteydi:

"İç Savaşı takip eden otuz yıl içinde, mahkemelerde yasalar giderek kapitalist gelişmeye uygun şekilde yorumlandı. Bunu inceleyerek, Morton Horwitz (**Amerikan Hukukunun Dönüşümü**) iş aleminin büyümesinin önünde durduğunda, İngiliz genel yasasının [ing. common-law, örf ve adete dayanan hukuk] artık kutsal sayılmadığına işaret ediyor. ... İş adamlarının zararları hakkındaki kararlar, tahmin edilemez olan jürilerin elinden alınarak yargıçlara verildi ... Mallar için adil fiyat düşüncesi mahkemelerde yerini sorumluluk alıcıya ait (alıcılar dikkatli olsun) fikrine bıraktı ...

çalışan insanların aleyhine ayrımcı olan sözleşme kanunu tasarlandı ... Kanunun iddiası işçi ile demiryolu [şirketinin] eşit pazarlık gücüne sahip olduğu idi ... 'Halka tamamlandı; piyasa sisteminin ürettiği eşitsizlik biçimlerini basitçe onaylayan bir yasaya ulaşıldı.' " (Op. Cit., s. 234)

ABD devleti, seçkin liberal doktrin üstüne kuruldu ve etkin bir şekilde ("bireysel hürriyet" adına) demokratik eğilimleri azaltmayı amaçladı. Pratikte olan şey ise (hiç de şaşırtıcı olmamak üzere), zengin seçkinlerin kendi çıkarlarını ve güçlerini korumak ve genişletmek için devleti halk kültürünü ve genel hakları zayıflatmak için kullanması oldu. ABD toplumu, süreç içinde kendi zihinlerinde reforme edildi:

"*Ondokuzuncu yüzyılın ortasına gelindiğinde, hukuk sistemi çiftçilerin, işçilerin, tüketicilerin ve toplumdaki diğer daha az güçlü grupların zararına, ticaret ve sanayi insanların avantajına yeniden şekillendirilmişti. ... [Hukuk sistemi] refahın toplumdaki en zayıf gruplar aleyhine hukuki olarak bölüşülmesine etkin bir şekilde yardım etti.*" (Horwitz, Zinn'in alıntısı, Op. Cit., s. 235)

Modern zamanlarda, devletin merkezileşmesi ve genişlemesi, hızlı bir sanayileşme ve iş aleminin büyümesiyle yakın bir ilişki içinde devam etti. Edward Herman'ın işaret ettiği üzere, "*dengeleyici bir şekilde sendikaların ortaya çıkışını ve hükümetin büyümesinin bastırılmasını, büyük ölçüde temin eden iş aleminin hacminin ve gücünün büyümesiydi. İş aleminin ötesinde büyüklük, büyük ölçüde iş alemindeki büyüklüğe karşı bir yanıtı.*" (**Şirket Denetimi, Şirket İktidarı**, s. 188 --keza bakınız Stephan Skowronek, **Yeni Amerikan Devletinin İnşası: Ulusal İdari Kapasitelerin Genişlemesi, 1887-1920**) Devlet merkezizetiçiliği daha büyük ve iyice tanımlanmış piyasaların yaratılması için gerekliydi; ve çıkarlarına uygun davrandığı sürece iş aleminin tarafından desteklendi (pazarlar genişlediğinde, devletin mülkiyet yasalarını standartlaştırması ve dayatması vb. için). Öte yandan, bu "daha büyük hükümet" yönündeki gelişme, devletin gücünü kitlelerin etkisinden daha fazla yalıtıp daha sağlam bir şekilde zenginlerin eline verirken, (--devlet zenginler tarafından idare edildiğinde bekleneceği üzere-- devlet tarafından sıklıkla sübvansiyonlar ve korumacılıkla desteklenen) büyük iş aleminin büyüebileceği ortamı da hazırladı. "(Y)önetim yapıları, yurtiçindeki güçler etrafında, son birkaç yüzyılda ekonomik güçler [etrafında] birleşme eğiliminde" (Noam Chomsky, **Dünya Düzenleri, Eskisi ve Yenisi**, s. 178) olduğu için bu gibi gelişmeleri görmekten şaşırılmamalıyız.

Devlet merkezizetiçiliği, [hükümetin] kendi kuklaları olmasını sağlayarak iş aleminin hükümeti kontrol etmesini ve politik süreci etkilemesini kolaylaştırır. Örneğin, AB'den en çok yararlananlar "*esasen AB'nde merkezi olan çokuluslu şirketlerin (toplam satışları (1991'de) --AB endüstriyel üretiminin yaklaşık olarak % 60'ını-- 500 milyar \$'ı aşan en büyük 20 Avrupa şirketinden 11'inin) başkan veya üst yöneticilerden oluşan bir seçkinler lobi grubu*" [olan] Avrupa Yuvarlak Masasıdır [ing. *European Round Table*] (ERT). Bu organ üstüne çalışan iki araştırmacının not ettiği üzere, ERT "*kulis yapmakta o kadar ustadır ki ... pekçok ERT önerisi ve 'vizyonu' Komisyonun zirve toplantılarında gizemli bir şekilde geviş getirilmektedir.*" ERT "*daha esnek [çalışma] saatlerini, mevsimlik sözleşmeleri, iş paylaşımını ve part-time çalışmayı desteklemekte, emek piyasasının daha esnek olması gerektiğini iddia etmektedir.* 1993'de, ERT'nin önerilerini yapmasından yedi yıl sonra (ve pekçok ülke Maastricht Sözleşmesini ve onun "sosyal başlığı" nı kabul ettikten sonra), Avrupa Komisyonu ... Avrupa'daki emek piyasalarının daha esnek olmasını (öneren) ... resmi bir broşür [ing. *white paper*] yayınladı." (Doherty ve Hoedeman, "Yol Çapulcuları", **Yeni Devlet Adamı**, 11.04.1994, s. 27)

Bugünkü küreselleşme, NAFTA ve Tek Avrupa Pazarı lafları, devletin büyümesinin ekonomik büyümenin belirlediği yolu takip ettiği, alttan alta işleyen bir dönüşüme işaret etmektedir. Basitçe koymak gerekirse, ulusötesi şirketlerin ve küresel finans piyasalarının büyümesiyle, ulus-devletin bağları ekonomik olarak gerekenden fazla bir hale gelmiştir. Şirketler çokuluslu hale geldikçe, devletlerin diğerlerini takip etmesi, devletler arası anlaşmalar ve birlikler yaratarak "uluslar" ötesindeki piyasaları rasyonalize etmesi yönündeki baskılar arttı.

Noam Chomsky'nin belirttiği üzere, G7, IMF, Dünya Bankası ve benzerleri, "*de facto dünya hükümeti*"ni [oluştururlar]; ve "*devlet gücünün tipik bir şekilde yaptığı üzere, ulusötesi devletin kurumları (halktan ziyade) diğer efendilere --bu olayda, finans ve diğer hizmetler, imalat, medya ve iletişim alanlarında yükselmekte olan ulusötesi şirketlere-- hizmet eder.*" (Op. Cit., s. 179)

Bu, kapitalistlerin herşey için devlet merkezizetçiliğini arzuladıkları anlamına gelmez. Sıklıkla, özellikle de toplumsal meselelerde, iş aleminin onlar üstündeki denetimini artırmak için görece bir merkezsizleşmeyi (yani erkin yerel bürokratlara verilmesini) sıkça tercih ederler. Denetimin yerel alanlara devredilmesiyle, büyük şirketlerin, yatırım şirketlerinin ve benzerlerinin yerel hükümet üzerindeki gücü orantısal olarak büyümektedir. Ek olarak, orta-ölçekli bir işletme bile yerel politikalara dahil olabilmekte ve etkileyebilmekte, sınırlandırılmakta veya doğrudan kontrol edebilmekte; işgücünü birbirine düşürebilmektedir. Özel [sermayenin] gücü "özgürlük"ün güvende olmasını sağlayabilir --**kendi** özgürlüklerinin.

Hangi bürokratlar kümesi seçilirse seçilsin, toplumsal gücü merkezileştirme gereksinimi, böylece de nüfusu marjinalleştirme iş aleminin sınıfı için birincil önemdedir. Kapitalistlerin "büyük hükümet"e karşı çıkmasının genellikle finansal açıdan olduğunu hatırlamak önemlidir --devlet mevcut toplumsal artığı tükettiği, böylece de rekabet halindeki çeşitli sermayelere dağıtmak üzere piyasalara kalan miktarı azalttığı için.

Kapitalistlerin "büyük hükümet" hakkında karşı çıktığı şey gerçekte, [hükümetin] yoksulların ve işçi sınıfının faydasına tasarlanmış sosyal programlara [yönelik] harcamalarıdır --sermayeye gidecek olan artığın bir kısmını "ziyan eden" (ve keza insanları daha az çaresiz ve dolayısıyla da ucuza çalışmaya daha az istekli yapan) "gayri meşru" bir işlev. Devleti özel mülkiyetin ve sistemin koruyucusu şeklindeki "klasik" --ve bunun dışında çok az şeyin [sorumlusu olma]-- rolüne indirgeme yönündeki sürekli baskı bu nedenledir. Refah devleti hakkındaki sahte tartışmaları dışında, (siyasetçiler burslar, ulusal sağlık ve yoksullar için refah [hizmetleri] için hazinede "hiç para" olmadığını haykırırken) daha çok hapishane inşa etmek ve yönetici-sınıfın çıkarlarını ilerletmek üzere dışarıya askeri birlikler göndermek üzere daima fonlar bulabilmesi gerçeğiyle kanıtlanabileceği gibi, kapitalistler hükümetin (ve savunma harcamaları gibi "doğru" devlet müdahalesi biçimlerinin) en sadık destekçileridir.

Anarşist Bakış

Kaynak: "[B.2 Why are anarchists against the state?](#)", Anarşist Sıkça Sorulan Sorular.